

Анастасія БУГАЙ
слухач магістерської програми
Національний університет біоресурсів і природокористування України,
Науковий керівник:
Олена БОГДАНЮК
к.е.н., доцент
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МЕТОДІВ НАРАХУВАННЯ АМОРТИЗАЦІЇ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Історії бухгалтерського обліку невідома точна дата виникнення амортизації. Як елемент бухгалтерського обліку, амортизація виникла близько тисячі років назад. Сутність амортизації за цей період не змінювалась.

Визначною людиною в історії від рахівництва до сучасного обліку є Лука Пачолі, який був засновником понять сучасного бухгалтерського обліку, опублікованих ним у 1494 році. Серед них такі поняття, як: дебет, кредит, баланс, амортизація.

Розрахунок амортизації основних засобів або нематеріальних активів, на законодавчому рівні в Україні, здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності [1]. Згідно П(С)БО 7 "Основні засоби", амортизація - систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [2]. У п. 26 П(С)БО 7 зазначено, що основними методами нарахування амортизації є: прямолінійний метод, зменшення залишкової вартості, прискорення зменшення залишкової вартості, кумулятивний, виробничий. Вітчизняне законодавство надає підприємствам право самостійно обирати метод нарахування амортизації з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання.

Власне, відсутність чітких вказівок щодо методів нарахування амортизації на законодавчому рівні країни, вимагає від підприємства перегляду основних їх переваг та недоліків.

Нарахування амортизації прямолінійним методом.

На нашу думку, перевагами цього методу є простота розрахунку і рівномірність розподілу суми амортизації між обліковими періодами, що забезпечує зручне зіставлення собівартості продукції з доходом від її реалізації.

Недоліками методу слід вважати те, що він не враховує моральний знос, різну виробничу потужність основних засобів у різні роки їх експлуатації та необхідність збільшення витрат на ремонт в останні роки служби, а головне — у деяких випадках важко визначити виробіток окремих об'єктів основних засобів.

За використання даного методу сума щорічної амортизації (зносу) залишається завжди постійною, тому визначена таким чином сума амортизації (зносу) часто має назву фіксованих витрат. Балансова вартість активу зменшується з року в рік на таку ж суму. Цей метод використовують на практиці найчастіше з усіх існуючих методів економічної амортизації.

Метод зменшення залишкової вартості.

Перевагами методу, вважаємо, зменшення залишкової вартості, як і методу списання вартості за сумою чисел (кумулятивного), є нарахування більшої суми зносу першого року експлуатації активу та рівномірне зменшення цієї суми впродовж наступних облікових періодів.

Недоліком методу є відповідна прискорена норма нарахування амортизації, що визначається суб'єктивно в облікових цілях, і в результаті може виникнути ситуація, коли прогноз відносно експлуатації необоротного активу був визначений неправильно. Тоді за допомогою цього активу не буде вироблятися запланований обсяг продукції. У такому випадку витрати звітного періоду будуть завищені і не узгоджуватимуться з доходами.

Метод зменшення залишкової вартості, як і всі прискорені методи нарахування амортизації, економічно більш вигідний для прибуткового підприємства впродовж перших років експлуатації об'єкта, ніж пропорційні. Це пов'язано з тим, що прискорені методи дозволяють нараховувати більшу суму

амортизації порівняно з пропорційними методами і тим самим позитивно впливають на процес заміни й оновлення основних засобів. Ці методи найкращим чином враховують моральний і фізичний знос. Різновидом розглянутого методу є метод прискореного зменшення залишкової вартості.

Метод прискореного (подвоєного) зменшення залишкової вартості.

Метод прискореного зменшення залишкової вартості має такі самі переваги, недоліки та характеристика, як і метод зменшення залишкової вартості.

Кумулятивний метод.

Перевагами методу є нарахування більшої суми амортизації (зносу) першого року експлуатації активу та рівномірне зменшення цієї суми впродовж наступних облікових періодів. Однак загальна сума амортизації (зносу), нарахованої протягом усього терміну корисного використання машини, однакова за обох методів (прямолінійного та кумулятивного).

Недоліки методу полягають у тому, що він не завжди відповідає принципу узгодженості. Сума амортизації (зносу), що визначена за цим методом та визнана витратами поточного періоду, часто не узгоджується ні з фактичним використанням активу, ні з обсягом виробленої продукції, а отже, і з отриманими від експлуатації активу доходами. За таких обставин відповідність цього методу принципу узгодженості досить сумнівна.

Метод вигідний у використанні, оскільки сприяє процесу оновлення довгострокових активів підприємства. Крім того, він досить простий, раціональний та систематичний.

Розглянуті методи обліку амортизації показали, що жоден з них не є кращим за інші. Крім того, необхідно розрахувати для основного засобу очікуваний термін його служби та ліквідаційну вартість на момент вибуття. Ці величини являють собою точно не обумовлені майбутні вартості, що з часом можуть змінюватися, у той час як обраний метод обліку амортизації лишається незмінним.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р. №996-ХІУ;
2. ПСБО 7 "Основні засоби";
3. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для вчз / Н. В. Гудзь, П. Н. Денчук, Р. В. Романів ; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 424 с.